

መጋቢት 20 ቀን 2003 ዓ.ም

ዳኞች:- ተገኔ ጌታነህ

ሐጎስ ወልዱ

ዳኝ መላኩ

አልማው ወሌ

ዓለ. መሐመድ

አመልካቶች:- 1- ወ/ሮ አቴቱ ሽፈራው
 2- አቶ አሸናፊ ሽፈራው } ጠበቃ አቶ ግርማቸው ይላላ ቀረቡ

ተጠሪዎች:- 1- ወ/ሮ መንበረ ሽፈራው
 2- አቶ ይድነቃቸው ሽፈራው
 3- አቶ ዮናስ ሽፈራው } ጠበቃ አቶ ሀይሉ ነጐ ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ አመልካቾች የአዲስ አበባ ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤትና የከተማው ሰበር ችሎት የሰጡት ውሣኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት ያቀረቡት የሰበር አቤቱታ የሚጣራ ነጥብ ያለው መሆኑ ጭብጥ ተይዞ ለሰበር ችሎት የቀረበ ነው። ክርክሩ በመጀመሪያ የታየው በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነው። በሥር ፍርድ ቤት ተጠሪዎች አመልካች አመልካቶች ጣልቃ ገብ በመሆን ተከራክረዋል። ተጠሪዎች ለሥር ፍርድ ቤት የአንደኛ ተጠሪ ወላጅ አባት አቶ ሽፈራው ወልደማርያም ህዳር 7 ቀን 2000 ዓ.ም ምንም አይነት ኑዛዜ ሳይተው ከዚህ ዓለም በሞት ተለይተዋል። እንደዚሁም የአንደኛ ተጠሪ ወላጅ እናትና የሁለተኛና የሶስተኛ ተጠሪዎች አያት የሆኑት ወ/ሮ ዳርቻ መንግስቱ ፈንታ ጥር 17 ቀን 2000 ዓ.ም ከዚህ ዓለም በሞት የተለዩና ጥር 7 ቀን 2000 ዓ.ም ተጠሪዎችን የኑዛዜ ተጠቃሚ የሚያደርግ ኑዛዜ ያደረጉ መሆኑን በመግለፅ አንደኛ ተጠሪ የሚች ሽፈራው ወልደማርያም ያለኑዛዜ ወራሽ መሆናቸውን የሚያረጋግጥ ማስረጃ እንዲሰጣቸውና ተጠሪዎች የሚች የወ/ሮ ዳርቻ መንግስቱ የኑዛዜ ወራሽ መሆናቸው እንዲረጋገጥላቸው ጠይቀዋል።

የአሁኑ አመልካቶች በሥር ፍርድ ቤት ጣልቃ ገብ ተከራካሪ በመሆን ገብተው የሚች ወ/ሮ ዳርቻ መንግስቱ ልጆችና ህጋዊ ወራሾች ነን። ጥር 7 ቀን 2000 ዓ.ም እናታችን ወ/ሮ ዳርቻ መንግስቱ አደረጉት የተባለው ኑዛዜ ሚች ካላቸው ንብረት እኛ ብር 500/አምስት መቶ ብር / እንዲሰጠን የሚልና እኛን ከውርስ የመንቀል ያህል ውጤት ያለው ነው። ሚች ኑዛዜውን ያደረጉት በትክክለኛ አእምሮ አለመሆኑን ሁለተኛና ሶስተኛ ተጠሪዎች የልጅ ልጆቻቸው ሆነው እያለ ልጆቹ

በማለት ያደረጉት ኑዛዜ ያስረዳል ስለዚህ ኑዛዜው ውድቅ ሊደረግልን ይገባል የሚል መቃወሚያ አቅርቦታል። የሥር ፍርድ ቤት የግራ ቀኙን ክርክርና ማስረጃ ከመረመረ በኋላ ኑዛዜ አድራጊዎች ወ/ሮ ዳርቻ መንግስቱ አንድ ሚሊዮን ከሚያወጣው የውርስ ሀብት ውስጥ አመልካቾች ብር 500 /አምስት መቶ ብር / እንዲወስዱ ኑዛዜ ሲያደርጉ የሰጡት ምክንያት በቂ ምክንያት ባለመሆኑ ኑዛዜው እንዲሻሻል በማድረግ አመልካቶች ጣልቃ ገቦች የሚችን የውርስ ሀብት እኩል ይካፈሉ በማለት ውሳኔ ሰጥቷል። ተጠሪዎች በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለአዲስ አበባ ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት አቅርቦታል። ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የግራ ቀኙን ክርክር ከሰማ በኋላ ሚች በኑዛዜ የፈለጋቸውን ያህል ሀብት ለወራሾች በኑዛዜ የመስጠት ስልጣን እንዳላቸው በፍታብሔር ህግ ቁጥር 913 የተደነገገ በመሆኑ የሥር ፍርድ ቤት የሚች ወ/ሮ ዳርቻ መንግስቱ ኑዛዜ እንዲሻሻል የሰጠው ውሳኔ የህግ መሠረት የለውም በማለት የሥር ፍርድ ቤትን ውሳኔ በመሻር በሚች ኑዛዜ መሠረት ተጠሪዎች ይወርሳሉ በማለት ወስኗል።

ይህ ውሳኔ የህግ ስህተት ያለበት መሆኑን በመግለፅ አመልካቾች የሰበር አቤቱታ በአዲስ አበባ ከተማ ፍ/ቤት የሰበር ችሎት አቅርቦታል። የከተማው የሰበር ችሎት የግራ ቀኙን ክርክር ከሰማ በኋላ ሚች ወ/ሮ ዳርቻ መንግስቱ ለአመልካቾች ብር 500/አምስት መቶ ብር/ የሰጡበትን ምክንያት በኑዛዜው የገለፁ ስለሆነ የአመልካቾች ተቃውሞ የፍታብሔር ህግ ቁጥር 913 እና የፍታብሔር ህግ ቁጥር 1123/1/ ድንጋጌን የሚቃረን ነው በማለት ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት የለበትም በማለት አፅንቶታል።

አመልካቾች ሚያዝያ 26 ቀን 2002 ዓ.ም በተፃፈ የሰበር አቤቱታ የአዲስ አበባ ከተማ የሰበር ችሎት ሚች እናታችን ያደጉት ኑዛዜ ከሚች ውርስ ከሚደርሰን አንድ አራተኛ በላይ ጉዳት እንደሚያደርስብን ካረጋገጠ በኋላ ሚች በኑዛዜያቸው ምክንያት የገለፁ መሆኑን ብቻ በማየት የሚች ምክንያት በቂ ነው ወይስ አይደለም የሚለውን ሳይመዘን የፍታብሔር ህግ ቁጥር 1113/1/ በመጥቀስና በመተርጎም የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልን በማለት አመልክተዋል። ተጠሪዎች በበኩላቸው ህዳር 28 ቀን 2003 ዓ.ም በተፃፈ መልስ ሚች የአመልካቾችን ድርሻ ዝቅ በማድረግ ብር 500/አምስት መቶ ብር/ እንዲወስዱ ያደረጉት ኑዛዜ ተገቢ ነው አመልካቾች በሥር ፍ/ቤት የፍታብሔር ህግ ቁጥር 1123ን በመጥቀስ ያልተከራከሩ በመሆኑ በሰበር ደረጃ ማንሣታቸው የፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 329ን የሚጥስና በሰበር ያቀረቡት አዲስ ክርክር ነው የከተማው የሰበር ችሎት ለፍታብሔር ህግ ቁጥር 1123/1/ የሰጠው ትርጉም ተገቢ ነው የሚል ክርክር አቅርቦታል። አመልካቾች ታህሣሥ 8 ቀን 2003 ዓ/ም የተፃፈ የመልስ መልስ የስር ፍርድ ቤት ሚች ያደረጉትን ኑዛዜ ያሻሻለው በህግ በተሰጠው ስልጣን መሠረት ነው የተጠሪዎች ክርክር የህግ መሠረት የለውም የሚል ይዘት ያለው ክርክር አቅርቦታል።

ከሥር የክርክሩ አመጣጥና በሰበር የቀረበው ክርክር ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም ጉዳዩን መርምረናል። ጉዳዩን እንደመረመርነው የአመልካቾች እናትና አውራሽ የሆኑት ወ/ሮ ዳርቻ መንግስቱ አመልካቾች ከውርስ ከሚደርሳቸው አንድ አራተኛ /ሩብ/ በላይ ጉዳት እንደደረሰባቸው በማሰብ ጥር 7 ቀን 2000 ዓ.ም ያደረጉት ኑዛዜ ሙሉ በሙሉ ተፈፃሚ መሆን ይገባል በማለት የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ይግባኝ ሰሚ ችሎትና የከተማው ሰበር ችሎት የሰጡት ውሳኔ በአግባቡ ነው ወይስ አይደለም የሚለው ጭብጥ መታየት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል። የፍታብሔር ህግ ቁጥር 1123 ንዑስ አንቀፅ 1 በስጦታው አከፋፈል ውስጥ ተቃራኒ ቃል ከሌላ በቀር ወደ ታች

ከሚቆጠሩ ተወላጆች አንዱ ከሚደርሰው ከሩብ የበለጠ ጉዳት ደርሶበት እንደሆነ የሰባታ አከፋፈሉ እንዲቀር ለመጠየቅ እንደሚችል ይደነግጋል። የቦታች ፍርድ ቤቶች ሚች ካላቸው የውርስ ንብረት አመልካቾች እያንዳንዳቸው ብር 500 /አምስት መቶ ብር/ ብቻ እንዲሠጣቸው ያደረጉት ኑዛዜ ሙሉ በሙሉ ተፈጻሚ ሊሆን ይገባል ከሚለው መደምደሚያ ላይ ያደረሱት ሚች በኑዛዜው ውስጥ ይህንን ያደረጉበትን ምክንያት ገልፀዋል በማለት ነው።

ሚች አመልካቾች የአብራካቸው ክፋይ ልጆቻቸው መሆናቸውን ገልፀው እነርሱ ግን ያልጠየቁኝ ያልረዱኝ በመሆኑ ከውርሱ ንብረት ብር 500/አምስት መቶ ብር / እንዲወስዱ በማለት በኑዛዜው ገልፀዋል። ሆኖም ሚች በኑዛዜው ውስጥ የገለፁት ምክንያት እውነት ነው ብለን ወስደን ምክንያቱ አመልካቾችን ከሚች ውርስ ከሚደርሳቸው ድርሻ ከሩብ በላይ ለማግጣት በቂ ነው ወይስ አይደለም የሚለው ነጥብ መወሰን ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል። ከዚህ አንጻር ሲታይ ሚች ወ/ሮ ዳርቻ በኑዛዜው ውስጥ የሰጡት ምክንያት አመልካቾች ከውርሱ ንብረት ከሚደርሳቸው ድርሻ ከሩብ /አንድ አራተኛ/ በላይ ለማግጣት የሚያስችል በቂ ምክንያት ባለመሆኑ የአዲስ አበባ ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት የከተማው የሰበር ችሎት የፍታብሔር ህግ ቁጥር 913 እና የፍታብሔር ህግ ቁጥር 1123 ንዑስ አንቀፅ 1ን በመጥቀስ የሚች ኑዛዜ ሙሉ በሙሉ ተፈጻሚ መሆን ይኖርበታል በማለት የሰጡት ውሣኔ ተገቢ ሆኖ አላገኘውም።

ስለሆነም ሚች ወ/ሮ ዳርቻ መንግስቱ አመልካቾች ብር 500/አምስት መቶ ብር/ ብቻ እንዲወስዱ ያደረጉበትን ምክንያት የገለፁ ቢሆንም ሚች በኑዛዜቸው የገለፁት ምክንያት ዕውነት እንደሆነ በመውሰድ ምክንያቱ በቂ ነው ወይስ አይደለም የሚለውን ነጥብ ዳኞች መመዘን የሚችሉ ስለመሆኑ የፍትብሔር ህግ ቁጥር 1123 ንዑስ አንቀፅ 1 ድንጋጌ ከፍታብሔር ህግ ቁጥር 938 ንዑስ አንቀፅ 2 ድንጋጌ ጋር በጣምራ በመተርጎም ለመረዳት የሚቻል በመሆኑ ወ/ሮ ዳርቻ አመልካቶች ስላልረዱቸውና ስላልጠየቁቸው ከውርሱ ከሚደርሳቸው ድርሻ ከአንድ አራተኛ /ሩብ/ በላይ እንዲያጡ ለማድረግ የሚያስችል በቂ ምክንያት ባለመሆኑ ኑዛዜው አመልካቾች የሚያጡት መብት ከድርሻቸው አንድ አራተኛ /ሩብ/ በላይ መሆን አይገባውም። ስለሆነም የአዲስ አበባ ከተማ ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤትና የከተማው ሰበር ችሎት የሚች ወ/ሮ ዳርቻ መንግስቱ ኑዛዜ ሙሉ በሙሉ ተፈጻሚ መሆን ይገባዋል በማለት የሰጡት ውሣኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. የአዲስ አበባ አስተዳደር ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤትና የከተማው ሰበር ችሎት የሰጡት ውሣኔ ተሻሽሏል።
2. ሚች ወ/ሮ ዳርቻ መንግስቱ ያደረጉት ኑዛዜ አመልካቾች ከውርሱ ንብረት ከሚደርሳቸው ከሩብ /አንድ አራተኛ/ በላይ ሊያሳጣቸው የሚችል አይደለም በማለት ወስነናል።
3. ሚች ወ/ሮ ዳርቻ መንግስቱ ያደረጉት ኑዛዜ አመልካቾች ከውርሱ ከሚደርሳቸው ድርሻ እስከ አንድ አራተኛ /ሩብ/ ድረስ ብቻ የሚያሳጣቸው በመሆኑ ኑዛዜው በዚህ መንገድ ህጋዊ ውጤት እንዲኖረው ተደርጎ ሊተገበር ይገባዋል በማለት ወስነናል።
4. በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡትን ወጭና ኪሣራ ግራ ቀኝ ይቻቻሉ።
መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

ሃ/ዲ

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት